



Eerste resultaten nieuwe aanpak veelbelovend

Verlaging staltemperatuur voorkomt kreupelheid

‘Voorkom kreupelheid als gevolg van enterokokken door de staltemperatuur te verlagen.’ Dat advies kregen Piet, Carin en Geert Mekkes uit Geesbrug (DR) van hun dierenarts. De resultaten in de eerste twee ronden waren veelbelovend: „Onze kuikens kenden geen pootproblemen.”

De mest in stal 1 is kurkdroog. De vijfweekse vleeskuikens zien er kerngezondheid uit met hun spierwitte verenpakket. „Deze kuikens kennen geen pootproblemen”, vertelt Piet Mekkes. Piet (49) runt samen met zijn vrouw Carin (47) en zoon Geert (25) een vleeskuiken- en akkerbouwbedrijf in het Drentse Geesbrug. Ze houden 125.000 vleeskuikens in vier stallen en hebben 50 hectare akkerbouw.

Voor gek verklaarden ze hun dierenarts Richard Rietema, toen hij met het idee kwam

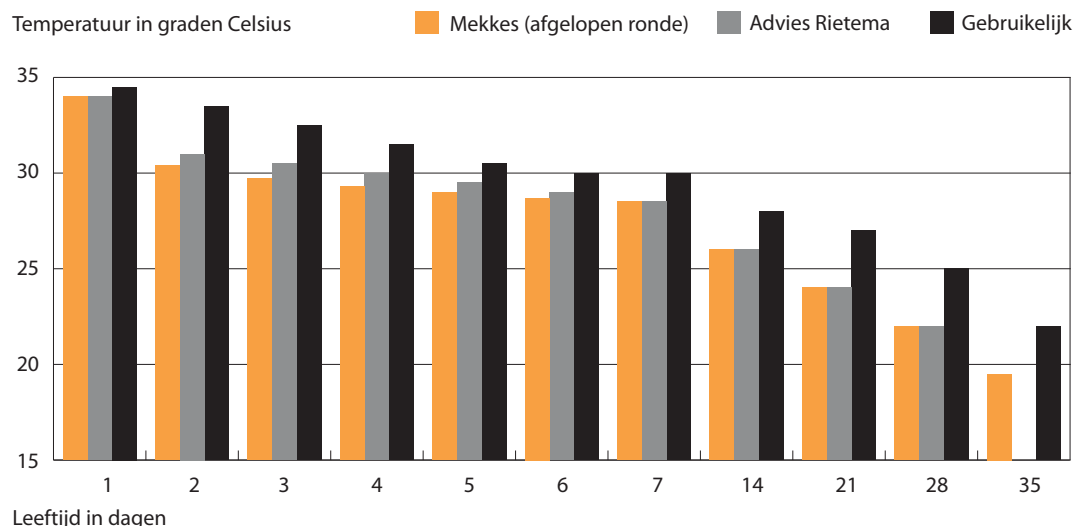
om de temperatuurcurve aan te passen om door enterokokken veroorzaakte pootproblemen bij vleeskuikens te voorkomen. ‘Op dag twee de staltemperatuur verlagen van 34 naar 31 graden Celsius en dit afbouwen naar 28,5 graden op dag zeven in plaats van 30 graden Celsius’, luidde zijn advies. „Dat past helemaal niet bij je gevoel”, zegt Piet Mekkes. De vleeskuikenhouders zagen in eerste instantie geen heil in de nieuwe aanpak, maar na herhaaldelijk aandringen van hun dierenarts gingen ze in augustus

van dit jaar overstag. Het afgelopen anderhalf jaar hadden ze regelmatig koppels met pootproblemen als gevolg van enterokokken. „Deze aanpak leek ons te simpel voor een ingewikkeld probleem als enterokokken. Maar de ervaringen met beide koppels zijn goed. Daarom zijn we voorzichtig positief”, geeft Piet aan.

Kuikentemperatuur meten

Naast het verlagen van de gemiddelde

Staltemperatuurcurve



Vleeskuikenhouders moeten volgens dierenarts Rietema kijken naar de minimumtemperatuur. De maximumtemperatuur is, binnen acceptabele grenzen, niet van belang. De kuikens moeten de gelegenheid krijgen om hun temperatuur tot normale waarden te reguleren. Het is als een uurtje in de sauna; dat houd je ook niet de hele dag vol. Van belang is dat de ventilatie niet op hol slaat om deze temperatuur te handhaven. Allerhande andere management-gerateerde aandoeningen liggen dan weer op de loer. In de zomer adviseert hij een bandbreedte van 4 en in de winter van 6 graden Celsius.

staltemperatuur (zie de tabel van de temperatuurcurve) meet familie Mekkes sinds twee koppels ook dagelijks de temperatuur van hun kuikens. De dagen voordat de eendagskuikens komen, verwarmen ze bovendien hun stallen voor en proberen ze de vloertemperatuur op 28 graden Celsius te krijgen. „Als de eendagskuikens arriveren, moeten ze 40,5 graden Celsius zijn en daarna zakt de kuikentemperatuur eerst terug naar 40 graden. Maar na 4 á 5 dagen stijgt deze weer naar 41 graden en vanaf deze leeftijd moet de kuikentemperatuur tussen de 41 en 41,5 graden liggen”, zegt Geert. Komt de kuikentemperatuur boven de 41,5 graden Celsius, dan verlaagt Geert de staltemperatuur met een halve graad. Lig de kuikentemperatuur onder de 41 graden, dan verhoogt hij met een halve graad. De eerste dagen meet hij normaal gesproken 's morgens en 's avonds in iedere stal bij tien kuikens de temperatuur. Wijkt de temperatuur de eerste dagen te veel af, dan meet hij na een paar uur opnieuw en stelt de staltemperatuur bij; net zolang tot de

kuikentemperatuur goed is. Na twee weken wordt de temperatuur één keer per dag gemeten omdat de kuikentemperatuur dan meestal tussen de gewenste 41 en 41,5 graden Celsius ligt: „De kuikens kunnen hun eigen lichaamstemperatuur dan beter reguleren.” De laatste twee weken meet Geert nog maar bij vijf of zes kuikens de temperatuur. Op basis van de opgedane ervaring weten ze dat de temperatuur dan goed blijft. Door te meten ontdekte familie Mekkes dat de kuikentemperatuur hoger is bij een hoge relatieve luchtvochtigheid in de stal. Daarom ventilerden ze toen meer om de vochtige lucht uit de stal te krijgen. Het meten van de kuikentemperatuur is essentieel in hun aanpak. „Om tot optimale omstandigheden te komen, moet je de temperatuur van de kuikens meten, want deze temperatuur is niet af te lezen uit het gedrag van de kuikens”, legt Geert uit. Naast het verlagen van de staltemperatuur en het meten van de kuikentemperatuur veranderen de pluimveehouders niks aan hun werkwijze. „We geloven niet dat het standaard

toevoegen van zuren of vitamines aan het water helpt om de gezondheid van de kuikens te verbeteren”, aldus Piet.

Als sneeuw verdeeld

„Vroeger dachten we altijd dat de staltemperatuur goed was wanneer de kuikens de eerste weken 'als sneeuw' verdeeld door de stal zaten”, vertelt Piet. Ze verhoogden de staltemperatuur telkens met een halve graad Celsius wanneer dit niet zo was. Maar daar zijn ze nu van teruggekomen. Door de lagere staltemperatuur zitten de jonge kuikens bij Mekkes meer in groepen bij elkaar. En dat is waarschijnlijk juist goed want wellicht hadden de kuikens het vroeger te warm en gingen ze daarom uit elkaar zitten om af te koelen. „Een mens kan aangeven wanneer hij het te warm heeft, een kuiken niet”, aldus Piet. De laatste anderhalf jaar kenden de vleeskuikenhouders vooral in hun nieuwste stal uit 2007 problemen met enterokokken. Piet: „Dat is achteraf logisch omdat die stal het beste geïsoleerd is. Bij dezelfde compu- ▶



Bedrijfsgegevens

Piet (49), zijn vrouw Carin (47) en hun zoon Geert (25) Mekkes houden in het Drentse Geesbrug 125.000 vleeskuikens in vier stallen en hebben 50 hectare akkerbouwgrond. Op 25 hectare telen ze tarwe voor hun eigen kuikens. In hun nieuwste stal uit 2007 houden ze 43.000 tot 45.000 vleeskuikens. De andere drie identieke stallen stammen uit 1980 en bieden ieder plaats aan 26.000 tot 27.000 vleeskuikens. Geert wil het bedrijf in de toekomst overnemen. Hij werkt momenteel af en toe voor Hotraco en begeleidt buitenlandse pluimveehouders bij het werken met de klimaatcomputer.





Kijk voor een fotoreportage van de enterokokken-aanpak bij de familie Mekkes op Pluimveeweb.nl.

Als de kuikentemperatuur boven de 41,5 graden Celsius komt, dan verlaagt Mekkes de staltemperatuur met een halve graad.



terinstellingen ligt de gemiddelde ruimtetemperatuur hoger en ligt de vloertemperatuur dichter bij de ruimtetemperatuur dan in de drie oudere stallen."

Minder uitval

Door hun nieuwe aanpak zagen ze in beide koppels gezondere en vitalere kuikens; zonder de door enterokokken veroorzaakte

pootproblemen en met een lager uitvalpercentage. „In de nieuwe stal is de uitval nu drie dagen voordat ze weggaan, 2,11 procent”, zegt Piet. Dat is beduidend lager dan de 4,8 procent tijdens de in juni opgezette ronde, waarin ze de nieuwe aanpak nog niet hanteerden. De vorige koppel kende een uitval van 3,8 procent. Maar dat zijn ze gewend omdat ze al jaren Ross-haantjes houden waarbij de uitval gemiddeld hoger ligt dan bij

gangbare vleeskuikens.

De pluimveehouders werken met een achtweekse planning en zetten ongeveer 24 kuikens per vierkante meter op. Ze laden twee keer uit op 1,5 kilo en 2 à 2,1 kilo. De dieren gaan weg als ze 2,8 tot 2,9 kilo wegen. De voederconversie op 1.500 gram ligt bij hen tussen de 1,20 en 1,26. Door de nieuwe aanpak daalden de afkeuringen bij de slachterij tot onder de 0,75 procent. ■

‘Enterokokken is een managementprobleem’

Bedenker van de nieuwe aanpak tegen enterokokken is pluimveedierenarts Richard Rietema van Pluimveepraktijk Noord & Oost. In de zomer van 2014 besloot hij om ieder bedrijfsbezoek standaard de kuikentemperatuur te gaan meten: „Wanneer ik een rondje door de stal liep en een paar kuikens vastpakte, viel het me regelmatig op dat de dieren zo warm aanvoelden.” De eerste maanden heeft hij menigmaal een kuikentemperatuur tot boven de 43 graden Celsius gemeten. Een Amerikaanse expert op gebied van pluimveegezondheid vertelde op een bijeenkomst ooit dat de ideale kuikentemperatuur voor vleeskuikens tussen de 40,5 en 41 graden Celsius ligt. Rietema belde daarop de Amerikaanse deskundige en samen kwamen ze tot de conclusie dat de ideale kuikentemperatuur in Nederland onder praktische omstandigheden tussen de 41 en 41,5 graden Celsius ligt.

Vleeskuikenhouders die op advies van Rietema de temperatuur verlaagden, merkten dat hun dieren minder last hadden van gezondheidsproblemen; met name van gezondheidsproblemen veroorzaakt door enterokokken. Vanaf het voorjaar van 2015 werken de eerste Nederlandse vleeskuikenhouders volgens de temperatuurcurve van Rietema (zie tabel). „Het was en is niet makkelijk om vleeskuikenhouders te overtuigen van de nieuwe aanpak”, geeft de dierenarts toe. Vleeskuikens van 42 graden Celsius zien er op het oog vaak mooi uit en dat vertelden pluimveehouders dan ook tegen hem. Alleen is hun lichaamstemperatuur veel te hoog. „Tot nu toe is nog geen enkele vleeskuikhouder gestopt met de nieuwe aanpak”, zegt Rietema. De dierenarts heeft altijd al gedacht dat enterokokken een managementprobleem was. „Een enterokok is een normale darmbacterie die in ieder kuiken aanwezig is, die mag niet standaard voor problemen zorgen. De uitdaging was om de sleutel te vinden in deze problematiek”, legt hij uit. Vleeskuikenhouders die zijn aanpak volgen, moeten dat vanaf dag 1 doen en niet vanaf bijvoorbeeld dag 14, want dan bouw je de temperatuur veel te snel af en dat kan leiden tot coli.

‘Geen terugval meer na 3 weken’

Peter Hammenga uit het Groningse Siddeburen is ook enthousiast over de nieuwe aanpak. De vleeskuikhouder, die 60.000 kuikens in twee stallen houdt, werkt sinds het voorjaar op advies van Rietema volgens de nieuwe temperatuurcurve. „Vroeger had ik af en toe koppels waarin enterokokken voor problemen zorgden”, zegt hij. De afgelopen vier koppels, waarin hij volgens de nieuwe aanpak werkt, hield hij gezonde kuikens zonder gezondheidsproblemen. „Al heb ik het hele jaar nauwelijks antibiotica gebruikt”, zegt Hammenga. Hij ontvangt meestal kuikens van moederdieren die tussen de 30 en 50 weken oud zijn. Opmerkelijk is ook dat de voeropname van de kuikens na drie of vier weken niet meer stagneert en dat gebeurde vroeger nog wel eens. „Toen hadden de kuikens het wellicht te warm”, noemt hij als reden voor de stagnatie.

In het begin was hij voorzichtig met de nieuwe aanpak omdat hij een bepaalde manier van ventileren gewend was, maar de laatste ronde kon hij er goed mee werken.

Hammenga volgt de nieuwe temperatuurcurve als minimumtemperatuur met een bandbreedte van ongeveer 4 à 5 graden tot de maximumtemperatuur. Hij kijkt hierbij goed naar de weersomstandigheden. „Nu de lucht vochtiger is en het 's nachts kouder wordt, moet je uitkijken dat je de kuikens niet ziek ventileert. Wij hanteren nu het 's nachts kouder is een bandbreedte van 5 à 6 graden en zorgen dat de minimum ventilatie goed is afgesteld. Ook controleren we regelmatig de luchtcirculatie met rookpatronen.”